

НАРОДНА ПЕДАГОГІКА – ПЕРШООСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Народна педагогіка – галузь педагогічних знань і досвіду народу, що виявляється в домінуючих поглядах на мету, завдання, засоби і методи виховання і навчання.

Народна педагогіка стала першоосновою становлення професійної, наукової педагогіки. З її чистих джерел черпає творче натхнення і запал живої думки не одне покоління видатних педагогів. Вона забезпечила високий науковий злет основоположника педагогіки нового часу Я. А. Коменського. Видатний чеський педагог був прекрасно обізнаний з народною педагогікою, вивчав усну народну творчість, відстоюючи інтереси народу, мріючи про часи, коли на землі не буде ні царів, ні панів, ні підлеглих, коли всі стануть рівними. Його всесвітньо відомі твори «Велика дидактика», «Материнська школа», «Правила поведінки дітей», уся педагогічна спадщина пронизані ідеями народної педагогіки.

Першим з видатних педагогів минулого на Україні, хто збагнув силу й велич народної педагогіки та сказав про неї своє авторитетне слово, був Г. С. Сковорода. Видатний філософ-просвітитель і поет другої половини XVIII століття, який стояв на вершині знань свого часу, відстоював твердження про здатність простого народу до самостійної педагогічної творчості, доводячи, «що правильне виховання криється в природі самого народу, як вогонь і світло в кремені» [3]. Ідеями народної педагогіки пронизані діалоги, вірші, байки і притчі Сковороди.

Перший, хто поставив народну педагогіку на п'єдестал, був великий вітчизняний педагог К. Д. Ушинський. Він же й перший увів поняття «народна педагогіка» в широкий обіг, переконливо обґрунтувавши правомірність цього терміна в педагогічній науці, теоретично і практично довів, що народна педагогіка є золотим фондом педагогіки наукової, закликав до ґрунтового і всебічного вивчення виховного досвіду трудових мас.

Становлення народно-традиційної культури українців тривало довгі століття. Щоб витворити у культурно-побутове, традиційно-виробниче, моральне, духовне явище, яке сприймається усім народом, стати його суттю, відбувається складний процес добору. Бо лиш те здобуває право на існування, що відповідає багатьом компонентам буття людського колективу, характеру людини.

Упродовж багатьох століть український народ безупинно творив своє, тільки йому властиве духовне середовище, наповнюючи його своєрідними обрядами, ритуалами. Фактично формувався внутрішній світ українців, осягав весь навколишній простір, закладалися світоглядні засади.

У фольклорі відображені багатогранна і глибока душа народу, його духовне багатство, першовитоки оригінального світосприймання,

самобутнього тлумачення явищ природи і людського життя. У думах, піснях, прислів'ях і приказках, скоромовках, лічилках та інших фольклорних перлинах у високо-поетичній і глибоколіричній формі відображено весь культурно-історичний, мистецький шлях народу.

Фольклорне виховання є однією з найважливіших частин етнопедагогіки, серцевиною національної системи виховання. Відроджуючи національну систему виховання, необхідно домагатися, щоб у кожній родині, в школі, в діяльності кожного вчителя, вихователя широко застосовувалися і саме поняття, і зміст фольклорного виховання.

У народній педагогіці знання про дітей подаються своєрідно, без спеціальної наукової термінології, самобутньо і образно. Дитинознавчі відомості викладаються емоційно, з любов'ю до дітей, чітко і логічно, дуже часто в конкретній художньо-образній, крилатій формі, з романтичною піднесеністю, невичерпною фантазією, багатою на зміст символікою, кмітливо і дотепно. Наприклад: «Малі дітоньки – що ясні зіроньки: і світять, і радують у темну ніченьку» тощо.

Народна педагогіка приділяє велику увагу природним засобам фізичного, морального оздоровлення дітей – сонцю і воді, вітру і росі, свіжому повітрю, краєвидам природи, цілющим травам і квітам та ін.

Список використаних джерел

1. Антропологія педагогічної думки Древньої Русі і Московської держави XIV–XVII вв. / упоряд. Д. Бабишин, Б. Митюх. – М.: Педагогіка, 1985. – 363 с.
2. Волков Г. М. Етнопедагогіка. – Чебоксари: Чуваське вид-во, 1974. – 376 с.
3. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці. – Донецьк: Либідь, 2001.
4. Фіцула М. М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 544 с.
5. Яценко Т. О. Історичне коріння українського народного виховання // Українська література в загальноосвітній школі. – 2001. – № 3. – С. 148–155.
6. Яценко Т. О. Родинне виховання на засадах народної педагогіки // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 2. – С. 88–94.